

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Secția a treia

CAUZA BREZEANU ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 10097/05)

Hotărâre

Strasbourg

21 iulie 2009

Definitivă

21/10/2009

Hotărârea poate suferi modificări de formă.

În cauza Brezeanu împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din: Josep Casadevall, *președinte*, Corneliu Bîrsan, Boštjan M. Zupančič, Egbert Myjer, Ineta Ziemele, Luis López Guerra, Ann Power, *judecători*, și Santiago Quesada, *grefier de secție*,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 30 iunie 2009, pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

Procedura

1. La originea cauzei se află cererea nr. 10097/05 îndreptată împotriva României prin care un resortisant al acestui stat, doamna Mariana Brezoianu („reclamanta”), a sesizat Curtea la 3 martie 2005 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („convenția”).

2. Guvernul român („Guvernul”) este reprezentat de agentul guvernamental, domnul Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. La 30 august 2007, președintele secției a treia a hotărât să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu art. 29 § 3 din convenție, acesta a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

În fapt

I. Circumstanțele cauzei

4. Reclamanta s-a născut în anul 1958 și locuiește în Izvoru Berheciului, în județul Bacău.

5. La 26 februarie 2004, reclamanta a sesizat Judecătoria Bacău cu o acțiune civilă îndreptată împotriva a trei persoane particulare care viza recuperarea unei creanțe de 300 000 000 ROL (adică aproximativ 7 400 EUR) care reprezintă contravaloarea unui imobil aflat în proprietatea sa. Prin încheierile din 23 martie, 8 și 27 aprilie 2004, instanța a amânat dezbaterile pentru ca reclamanta să plătească taxele judiciare de timbru a căror valoare a fost stabilită la 17 835 000 ROL (adică aproximativ 440 EUR). Reclamanta a fost înștiințată în scris că trebuia să achite această sumă. Prin hotărârea din 18 mai 2004, acțiunea sa a fost anulată pentru neplata taxelor judiciare de timbru, în conformitate cu Legea nr. 146/1997. Reiese din dosar că, la 14 iulie 2004, o copie a dispozitivului hotărârii i-a fost comunicată reclamantei.

6. Prin trimiterea nr. 2719/15/A din 5 octombrie 2004, instanța a trimis reclamantei o copie a hotărârii, pentru a introduce apel.

7. Reclamanta a introdus recurs împotriva acestei hotărâri, invocând că avea dreptul să perceapă contravaloarea imobilului. În plus, aceasta a invocat faptul că urma să plătească ulterior taxele judiciare de timbru, după ce terții urmau să achite creanța solicitată. Prin decizia din 18 februarie 2005, Tribunalul Bacău a decis să suspende procedura în temeiul art. 242 alin. (2) C. proc. civ. datorită neprezentării părților la ședința de judecată. Prin hotărârea definitivă din 27 mai 2005, Tribunalul Bacău a respins ca nefondat recursul reclamantei, pentru neplata taxelor judiciare de timbru pentru acțiunea introdusă la 26 februarie 2004. Instanța a considerat că plata taxelor judiciare era o condiție obligatorie pentru ca o instanță să fie legal abilitată să examineze o acțiune. Acesta a adăugat că o plată ulterioară nu putea fi admisă decât dacă se efectua înainte de pronunțarea sentinței pe fond.

8. La momentul la care reclamanta a introdus acțiunea care viza recuperarea creanței sale, aceasta era pensionată și primea, ca unic venit, o pensie a cărei valoare lunară era de 1 700 000 ROL (aproximativ 40 EUR).

B. Dreptul și practica interne relevante

9. Dispozițiile legale relevante sunt descrise în hotărârea *Weissman și alții împotriva României* [nr. 63945/00, pct. 20-21, CEDO 2006-... (fragmente)], și în hotărârea *Iorga împotriva României* (nr. 4227/02, pct. 22-25, 25 ianuarie 2007).

10. Legea nr. 146/1997 a fost modificată prin Legea nr. 195 din 26 mai 2004, intrată în vigoare la 29 mai 2004, care prevede că acordarea de scutiri, reduceri sau reeșalonări pentru plata taxelor judiciare de timbru este de acum înainte de competența instanțelor.

În drept

I. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 6 § 1 din convenție

11. Reclamanta pretinde că a fost privată de dreptul de a avea acces la instanță, ca urmare a respingerii recursului său pentru neplata taxelor judiciare de timbru. Aceasta invocă art. 6 § 1 din convenție, ale cărei dispoziții relevante sunt redactate după cum urmează:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public [...] a cauzei sale, de către o instanță [...], care va hotărî [...] asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil [...].”

A. Cu privire la admisibilitate

12. Guvernul consideră că prezenta cauză este diferită de cauzele *Weissman și alții împotriva României* și *Iorga împotriva României*, ținând seama de faptul că, în speță, reclamanta nu a solicitat să fie scutită de plata acestor taxe judiciare. Conform Guvernului, o astfel de cerere a fost făcută pentru prima dată în cadrul unui recurs introdus împotriva unei hotărâri de anulare a acțiunii sale din cauza neplății taxelor judiciare de timbru. Acesta ia act de faptul că, în dreptul român, recursul este limitat la erori de drept și că nicio cerere nouă nu poate fi introdusă cu această ocazie.

13. Curtea ia act de faptul că argumentul Guvernului este mai apropiat de o excepție întemeiată pe neepuizarea căilor de atac interne. Curtea consideră că această excepție este strâns legată de esența capătului de cerere pe care reclamanta îl întemeiază pe art. 6, astfel încât este necesar să fie unită cu fondul (a se vedea, *Iorga împotriva României*, citată anterior, pct. 29). De asemenea, Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din convenție și că nu prezintă nici un alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

14. Guvernul își reiterează argumentele prezentate în cauze similare anterioare (a se vedea, printre altele, *Weissman și alții împotriva României*, citată anterior, pct. 28-29, și *Iorga împotriva României*, citată anterior, pct. 31-32).

15. De asemenea, Guvernul consideră că prezenta cauză este diferită de cauzele citate anterior, ținând seama, în primul rând, că, în speță, Ministerul Finanțelor nu era parte la procedură astfel cum s-a întâmplat în cauzele citate anterior.

16. Apoi, Guvernul subliniază că, la momentul faptelor, chiar înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 195/2004, în județul Bacău, cererile de scutire erau de competența instanțelor. În plus, acesta consideră că valoarea taxelor judiciare de timbru de 440 EUR nu era excesivă în raport cu valoarea pretențiilor reclamantei.

17. Reclamanta contestă acest argument și consideră suma excesivă.

2. Motivarea Curții

18. Curtea ia act de faptul că, în speță, recursul reclamantei, introdus în cadrul unei acțiuni împotriva unor persoane particulare care viza recuperarea unei creanțe, a fost anulată pentru neplata taxelor judiciare de timbru, a căror valoare era calculată sub forma unui procent din valoarea în litigiu. În ceea ce privește scopul legitim urmărit, Curtea admite că un astfel de sistem are ca scop limitarea acțiunilor abuzive în justiție și strângerea de fonduri pentru bugetul justiției. Prin urmare, este necesar să se examineze caracterul proporțional al limitării dreptului de a avea acces la instanță în prezenta cauză (a se vedea, *Larco și alții împotriva României*, nr. 30200/03, pct. 58, 11 octombrie 2007, *Iorga împotriva României*, citată anterior, pct. 41).

19. Curtea s-a pronunțat în repetate rânduri în cauze care au ridicat probleme similare celor din prezenta speță și a constatat încălcarea art. 6 § 1 din convenție (*Weissman și alții împotriva României*, citată anterior, pct. 32-44, și *Iorga împotriva României* citată anterior, pct. 34-52). După ce a examinat toate elementele prezentate, Curtea consideră că Guvernul nu a prezentat niciun fapt și niciun argument care să poată conduce la o concluzie diferită în prezenta speță.

20. De fapt, Curtea ia act de faptul că, în speță, taxele datorate se ridicau la 17 835 000 ROL (adică aproximativ 440 EUR). Această sumă era în mod evident foarte mare în raport cu situația concretă a reclamantei, care primea o pensie de aproximativ 40 EUR, care reprezenta unicul său venit. Prin urmare, Curtea apreciază că valoarea taxei reprezenta o obligație excesivă pentru reclamantă și că este greu de imaginat cum ar fi putut acesta să își procure prin mijloace proprii suma impusă.

21. În ceea ce privește modalitățile procedurale prevăzute de dreptul intern referitor la impozitare și scutirea de la plata taxelor judiciare, Curtea ia act de faptul că, deși sistemul național a prevăzut, pentru persoanele care nu dispun de resurse suficiente, posibilitatea de a obține o scutire de la plata taxelor judiciare de timbru, aceasta l-a considerat deja nesatisfăcător din perspectiva cerințelor de la art. 6 § 1 din convenție (*Weissman și alții împotriva României* (dec.), nr. 63945/00, 28 septembrie 2004 și *Iorga împotriva României*, citată anterior, pct. 47-49). Astfel, Curtea a constatat că, potrivit Legii nr. 146/1997, valoarea taxelor juridice de timbru era stabilită fără a ține seama de situația specială a persoane în cauză sau a veniturilor sale și că cererea de scutire era de competența autorităților administrative (Ministerul Finanțelor sau Consiliul Local), fără ca un eventual refuz de scutire să poată face obiectul unei contestații în fața instanței. Această lege se aplica și la momentul în care reclamanta și-a introdus acțiunea.

22. Pe de altă parte, Curtea a examinat argumentul Guvernului privind faptul că Ministerul Finanțelor nu este parte la procedură. Totuși, aceasta ia act de faptul că, conform jurisprudenței citate, neregulile constatate la nivelul sistemului național vizau eficiența căilor de atac interne pentru a obține reducerea sau reeșalonarea taxelor judiciare de timbru, chestiune independentă de calitatea pârâtorilor.

23. În sfârșit, Curtea constată că Legea nr. 146/1997 a fost modificată prin Legea nr. 195 din 25 mai 2004 care prevede că acordarea de scutiri, reduceri sau reeșalonări pentru plata taxelor judiciare de timbru este, în urma adoptării acestei legi, de competența instanțelor. În măsura în care Guvernul afirmă că, chiar înainte de intrarea în vigoare a acestei legi, posibilitatea acordării de scutiri era, în județul Bacău, de competența instanțelor, Curtea ia act de faptul că nu a prezentat exemple din jurisprudență în acest sens. În plus, legea citată anterior a intrat în vigoare abia la 29 mai 2004, astfel încât posibilitatea unei reduceri sau reeșalonări nu exista la momentul în care reclamantei i-a fost respinsă acțiunea pentru neplata taxelor judiciare de timbru prin hotărârea din 18 mai 2004.

24. Pe de altă parte, chiar dacă presupunem că reclamanta a depus cererea de scutire la Judecătoria Bacău și nu în cadrul recursului, Curtea consideră că o astfel de circumstanță nu putea influența rezultatul acțiunii. De fapt, Guvernul nu a demonstrat că o astfel de cerere ar fi avut șanse de reușită. Pe de altă parte, aceasta a concluzionat recent că introducerea unui recurs împotriva hotărârii pronunțate în primă instanță de anulare a acțiunii pentru neplata taxelor judiciare de timbru nu era o cale de atac eficientă în sensul art. 35 § 1 din convenție (a se vedea *Rusen împotriva României*, nr. 38151/05, pct. 23, 8 ianuarie 2009).

25. În aceste condiții, Curtea nu identifică motive care să justifice o îndepărtare de jurisprudența citată anterior. În plus, aceasta constată că, la momentul respectiv, cadrul legislativ intern nu oferea reclamantei un recurs adecvat și efectiv care să fie epuizat pentru a obține scutirea sau reducerea taxelor judiciare de timbru și, prin urmare, respinge excepția ridicată de Guvern în baza neepuizării căilor interne de atac și constată că a fost încălcat art. 6 § 1 din convenție.

II. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 la convenție

26. Reclamanta denunță o încălcare art. 1 din Protocolul nr. 1 la convenție, invocând faptul că i-a fost imposibil să își recupereze creanța.

27. Curtea consideră că acest capăt de cerere este legat de cel examinat anterior și, prin urmare, trebuie să fie declarat admisibil. Cu toate acestea, ținând seama de concluziile sale pe

terenul art. 6 § 1 din convenție, Curtea nu poate specula cu privire la rezultatul acțiunii în cazul în care cerințele referitoare la dreptul de a avea acces la o instanță ar fi fost respectate în fața instanțelor interne.

28. Prin urmare, aceasta consideră că nu este necesar să se pronunțe cu privire la temeinicia capătului de cerere întemeiat pe art. 1 din Protocolul nr. 1 la convenție (a se vedea, *Iorga*, citată anterior, pct. 60 și *Vlasia Grigore Vasilescu împotriva României*, nr. 60868/00, pct. 50 și 51, 8 iunie 2006).

III. Cu privire la aplicarea art. 41 din convenție

29. Art. 41 din convenție prevede:

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

30. Reclamanta solicită 200 milioane euro, cu titlu de prejudiciu material, și nu solicită nicio reparație cu titlu de prejudiciu moral.

31. Guvernul reiterează excepția ridicată cu privire la admisibilitatea cauzei și solicită Curții să respingă cererea reclamantei ținând seama de faptul că nicio instanță nu a stabilit valoarea creanței în litigiu. Acesta se referă la cauzele *Iorga împotriva României* (citată anterior, pct. 64) și *Glod împotriva României* (nr. 41134/98, pct. 50, 16 septembrie 2003) și consideră că nu se poate specula, de către Curte, cu privire la rezultatul procedurii interne.

32. Curtea ia act de faptul că, în speță, singura bază care trebuie reținută pentru acordarea unei reparații echitabile constă în faptul că reclamanta nu a beneficiat de dreptul de a avea acces la instanță pentru recuperarea creanței sale, încălcând art. 6 din convenție.

33. Pe baza elementelor de care dispune, aceasta consideră că reclamanta nu a demonstrat că prejudiciul material pretins este, în mod efectiv, rezultatul anulării acțiunilor pentru neplata taxelor judiciare de timbru [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kudła împotriva Poloniei* (GC), nr. 30210/96, pct. 164, CEDO 2000-XI, *Dactylidi împotriva Greciei*, nr. 52903/99, pct. 57, 27 martie 2003 și *Iorga*, citată anterior, pct. 64]. În orice caz, Curtea nu poate specula cu privire la rezultatul procedurii interne în cazul în care nu ar fi fost încălcat dreptul de a avea acces la instanță. Prin urmare, nimic nu justifică acordarea unei despăgubiri reclamantei cu acest titlu.

34. Curtea reamintește propria jurisprudență consacrată conform căreia, atunci când un reclamant este victima unei încălcări a art. 6 din convenție, acesta trebuie plasat într-o situație similară celei în care s-ar afla în cazul în care nu ar fi fost încălcate cerințele acestei dispoziții [*Sejdovic împotriva Italiei* (GC), nr. 56581/00, pct. 126, CEDO 2006-..., *Lungoci împotriva României*, nr. 62710/00, pct. 55 și 56, 26 ianuarie 2006, *Perlala împotriva Greciei*, nr. 17721/04, pct. 35, 22 februarie 2007, *Sfrijan împotriva României*, nr. 20366/04, pct. 48, 22 noiembrie 2007].

35. În speță, Curtea reamintește că art. 322 pct. 9 C. proc. civ. permite revizuirea unui proces pe plan intern în cazul în care Curtea a constatat încălcarea drepturilor unui reclamant (cf. hotărârea *Sfrijan*, citată anterior, pct. 48).

36. Având în vedere aceste circumstanțe, Curtea consideră că măsura de reparație cea mai potrivită pentru reclamantă ar fi redeschiderea, la cererea acestuia, a procedurii în timp util și cu respectarea cerințelor art. 6 § 1 din convenție (a se vedea *Sfrijan*, citată anterior, pct. 48).

B. Cheltuieli de procedură

37. Reclamanta nu a formulat nicio cerere cu acest titlu.

Pentru aceste motive, Curtea, în unanimitate,

1. *Declară* cererea admisibilă;

2. *Hotărăște* că a fost încălcat art. 6 § 1 din convenție;

3. *Hotărăște* că nu este necesar să examineze capătul de cerere întemeiat pe art. 1 din Protocolul nr. 1;

4. *Hotărăște* că statul pârât trebuie să asigure, în termen de șase luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în temeiul art. 44 § 2 din convenție, în urma cererii introduse de reclamantă în fața instanțelor competente, revizuirea hotărârii din 18 mai 2004 a Judecătoriei Bacău în temeiul art. 322 alin. (9) C. proc. civ.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la 21 iulie 2009, în temeiul art. 77 § 2 și 3 din regulament.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte